

2020-01-07

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Institutionen för kultur och samhälle

Grundlärarprogrammet

Inriktning svenska, examensarbete 4-6

Studiehandledning

Examensarbete 15 hp

Forskningskonsumtion

Grundlärare 4-6

Kurskod: 973G30

Innehåll

Förord.....	3
Kontaktuppgifter	3
Mål för kursen.....	3
Kursens innehåll och upplägg.....	4
Obligatoriskt moment	6
Arbetet med examensarbetet.....	7
Examination	7
Provkoder.....	9
Betyg	9
Betygskriterier.....	10
Momentschema	11
Obligatorisk litteraturförteckning	14
Läslogg.....	15
Lathund, opponering	16
Policy rörande fusk och plagiat.....	18

Förord

Ni hälsas välkomna till kursen: Examensarbete 1 inom svenska 4-6, forskningskonsumtion.

Denna studiehandledning har utarbetats som ett stöd för er som ska skriva examensarbete 1. I studiehandledningen finns information om undervisande lärare, föreläsare, kursansvariga, kursadministratör, kursen innehåll, mål, arbetsformer, litteraturlista, examination, betygskriterier, betyg mm.

Kontaktuppgifter

Elin Elwin (Kursadministratör)

elin.elwin@liu.se

Tel: 013-28 18 45

Rum Key 3144

Helen Winzell (Kursansvarig)

helen.winzell@liu.se

Tel. 013-28 69 28

Rum: 3123 Key

Urkundsadress: helwi97.liu@analys.urkund.se

Adress:

Namn på mottagande person

Institutionen för kultur och kommunikation (IKK)

Linköpings universitet

581 83 Linköping.

Mål för kursen

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- formulera en ämnesdidaktisk problemställning
- sammanställa, jämföra och granska forskning inom området
- identifiera, välja och granska nationella såväl som internationella vetenskapliga texter som är relevanta för problemställningen
- motivera syfte, avgränsningar, urval och perspektiv för arbetet
- presentera och försvara sitt vetenskapliga arbete
- kritiskt granska och diskutera ett annat vetenskapligt arbete

Kursens innehåll och upplägg

Kursen är en fördjupning av tidigare studier och erfarenheter som ni har fått under utbildningen men ger också nya kunskaper om hur man skriver ett vetenskapligt arbete på grundläggande nivå. Det huvudsakliga innehållet i kursen är att ni i par ska skriva ett forskningskonsumerande vetenskapligt och yrkesrelevant examensarbete i svenska med didaktisk inriktning. I det arbetet ingår att skriva en sammanställning utifrån obligatorisk litteratur. Denna sammanställning ska riktas mot ert examensarbete och

Ni kommer successivt att vägledas in i den vetenskapliga processens olika delar, dels genom föreläsningar och seminarier, dels genom ett nära samarbete med utsedd handledare.

Föreläsningarna är inspelade och finns upplagda i Lisam-rummet för kursen.

Föreläsningarnas rubriker är:

- Vad är ett konsumtionsarbete?
- Den vetenskapliga textens karaktär
- Stycket och textens struktur
- Skriva för läsaren

Ni förväntas titta på dessa filmer, eftersom de ger ett gott stöd för er arbetsprocess. Vid grupphandledningarna följs föreläsningar upp genom att ni har tillfälle att ställa frågor som anknyter till dessa. (Se schemat nedan.) Vid grupphandledningarna finns även tillfälle att ställa frågor som rör det obligatoriska momenten och examensarbetet. Under arbetets gång med examensarbetet finns också er utsedda handledare som stöd för att hjälpa er framåt.

Ni kommer inledningsvis att bjudas in till en informerande introduktion kring kursen upplägg och innehåll. Vid detta tillfälle diskuterar vi även vad ni vill skriva om. Därefter söks lämplig handledare och ni meddelas vem som blir er handledare några dagar efter introduktionen.

Under kursens två första veckor kommer ni att få en uppfräschning av svenskämnets innehåll. Ni får läsa några väl valda artiklar inom området, vilka finns tillgängliga i kursens Lisam-rum. Ni ska därefter skriftligt sammanställa och redovisa/diskutera innehållet vid ett obligatoriskt seminarium. (Se utförligare anvisning nedan.) Syftet med detta arbete är också att ge en gedigen och bred kunskap inom svensämnesområdet för att ni ska kunna formulera en forskningsfråga med relevans för lärarprofessionen.

Parallellt med det ovan beskrivna påbörjar ni samarbetet med utsedd handledare, som initialt kommer att vara behjälplig i formulerandet av er frågeställning. (Se utförligare anvisning nedan.) Med utgångspunkt i er frågeställning förväntas ni sedan göra sökningar på egen hand i databaser och bibliotek. Ni ska välja såväl nationella som internationella vetenskapliga texter som anknyter till er frågeställning. För detta ändamål finns en bokad tid med bibliotekarie, där ni kan få hjälp och stöd i ert sökande efter lämplig litteratur. Utifrån dessa förberedelser förväntas ni sedan sammanställa en uppsatsplan, med en kortare inledning som beskriver examensarbetets intresseområde, syfte och frågeställningar samt en förteckning över den litteratur som ska utgöra underlag för uppsatsen. För enhetlig utformning hänvisas till *manusanvisningarna*, som finns på hemsidan.

2020-01-07

Kursen avslutas med framläggning och opponering, dvs. examination. (Se utförligare anvisning nedan.) Det är er handledare som avgör när ni är klara för framläggning.

Ni förväntas genom opponeringen även ge återkoppling på färdiga examensarbeten. För att förbereda er inför dessa uppdrag kommer ett sista seminarium kring detta att förläggas i nära anslutning till att ni lämnar in ert examensarbete för framläggning och opponering.

Obligatoriskt moment

Som tidigare nämnts skrivs det obligatoriska momentet, liksom examensarbete 1, vanligtvis i par. Det obligatoriska momentet går ut på att ni ska läsa och analysera den obligatoriska litteratur som finns presenterad i studiehandledningen och vars artiklar finns upplagda i Lisam-rummet. Därefter ska ni sammanställa det ni har läst i en väl disponerad text samt presentera och diskutera innehållet vid ett obligatoriskt seminarium. Sammanställningens omfång bör ligga inom 5–10 sidor, och ert fokus ska ligga på det ämnesområde som ni själva väljer att skriva inom. I detta arbete ingår även att söka efter artiklar eller böcker som handlar om det område som ni själva har valt att skriva om i examensarbetet. Minst en sådan artikel bör ingå i sammanställningen.

Syftet med det obligatoriska momentet är, utöver att fräscha upp kunskapsområdet svenska, att ni ska få kunskap om det forskningsfält som ligger till grund för ämnesområdet svenska med didaktisk inriktning. Detta gör det lättare för er att formulera en tydlig och avgränsad forskningsfråga, tillsammans med er handledare, inför arbetet med examensarbete 1. Syftet är också att ni ska få kännedom om olika analysmetoder och teorier inom området. I arbetet med sammanställningen övas också förmågan att se mönster och tematisera relevanta områden och frågor som kommer er till del när ni ska skriva examensarbete 1. Ni får också tillgång till referenslistor som ger tips på litteratur som kan användas som underlag i examensarbete 1. Genom detta arbetet övas även den vetenskapliga skrivtekniken upp. Sammantaget syftar arbetet med sammanställningen av den obligatoriska litteraturen till att öva upp färdigheten/tekniken inför arbetet examensarbetet. Ni får med andra ord grundläggande kunskaper/verktyg för att kunna skriva ett godkänt examensarbete.

Ni förväntas tillämpa ett kritiskt och analytiskt förhållningssätt i relation till texterna, som tydligt visar sig i den skriftliga sammanställningen av den obligatoriska litteraturen. För att kunna skriva en sådan text rekommenderas ni att skriva läslogg (se s.14). Genom att skriva läslogg övar ni upp förmågan att fokusera det som är väsentligt i texterna, och det blir lättare att se mönster som kan tematiseras eller kategoriseras och disponeras som rubriker i texten. Sammanställningen ska vara en egen självständig text och inte en anhopning referat. Undvik därför att enbart referera, rada upp eller citera, utan försök hitta en struktur i det lästa och skapa teman utifrån detta som stöd för hur texten kan disponeras. (Tänk att ni berättar om området för någon som inte känner till det.) Slutligen bör en sammanfattande tolkning av det lästa göras i en avslutande del. Arbetet ska alltså ha en **inledning** där ni kort introducerar läsaren vad texten/arbetet ska handla om, en **utredande** del där ni presenterar litteraturen utifrån de kategorier/teman som ni har tagit fram och en **avslutande** del där ni presenterar vad ni har kommit fram till och vilka slutsatser som går att dra utifrån detta.

Förslag på lämpliga arbetsgång:

1. Läs den obligatoriska litteraturen och skriv läslogg
2. Bearbeta med stöd i läsloggen det lästa och kategorisera/tematisera innehållet i lämpliga rubriker.

3. Sök efter minst en artikel eller bok som handlar om det område som ni vill skriva om i examensarbetet.
4. Gör en disposition utifrån rubrikerna.
5. Börja skriv, inledning, utredning och avslutning. (Var beredda på att ni kan behöva gå tillbaka till litteraturen när ni skriver den utredande delen för att kunna skriva mer utvecklat kring det ni tar upp i texten.)
6. Förbered presentationen.

Som framgår ovan behandlas den skriftliga sammanställningen muntligt vid ett obligatoriskt seminarium. Vid seminariet ska litteratursammanställningen kortfattat presenteras, gärna med utgångspunkt i de teman som läsningen förhoppningsvis har genererat. Vidare redogör ni kortfattat för vad det är för kunskap om svenskämnet som har kommit fram ur arbetet med sammanställningen. Delge gärna seminariet vad ni har lärt som är ny kunskap för er. Redogör även för vilka problemställningar, analysmetoder och teorier inom området som du har uppmärksammat. Till sist: Formulera en fråga som anknyter till innehållet i sammanställningen och som du vill diskutera vid seminariet. Efter seminariet skickas den skriftliga sammanställningen via e-post till kursansvarig.

Arbetet med examensarbetet

När ni har fått besked om vem som blir er handledare förväntas ni kontakta denne för att komma igång med examensarbetet. Ni har enskild handledning med handledaren ungefär 4–5 tillfällen. Utnyttja den tiden väl och kom förberedd till handledningstillfällena. Handledarens roll är att hjälpa till med utvecklingen av arbetet både innehållsligt, formellt och på språklig nivå. Ni gör upp tillsammans med handledaren vad ni har behov av och hur ni vill lägga upp handledningstillfällena. Att skriva ett arbete på den här nivån (kandidatuppsats) kräver mycket arbete. Räkna med åtminstone 300–400 timmar av läsning, skrivande och samtal er emellan. **Lägg därför tidigt upp en plan** för hur ni vill arbeta tillsammans.

När det gäller läsning av artiklar och litteratur så innebär det inledningsvis att det blir mycket läsning och att ni ganska snabbt behöver hitta metod för att söka och scanna er igenom relevanta texter. Sammanställningen av den obligatoriska litteraturen ger er en bra möjlighet att prova ut en sådan arbetsmetod.

Denna typ av examensarbete kräver ett sidantal på ca 20–30 sidor och ca: 20–25 referenser på referenslistan.

Examination

Kursen examineras genom framläggning och opposition vid ett seminarium i slutet av kursen. Vid detta tillfälle ska alla studenter närvara på allas framläggningar och opponeringar.

Före seminariet

När examensarbetet är godkänt av handledare ska det skickas via mail till kursansvarig, senast en vecka innan framläggningen. Därefter utses examinator och ett schema för

framläggning och opponering skickas ut till inblandade parter. I anslutning till detta får ni också allas mailadresser. Därefter ansvarar författaren/ författarna för att omgående skicka sitt examensarbete till utsedd examinator och opponent, så att de kan påbörja sitt arbete.

Förberedelser inför seminariet

Varje författarpar förbereder en presentation av sitt arbete. Den ska företrädesvis göras i PowerPoint eller annat digitalt presentationsprogram. Presentationen ska innehålla det mest väsentliga i arbetet i sammanfattad form och på metanivå. Det betyder att fokus ska ligga på vad ni har gjort och kommit fram till. Några givna rubriker är syfte och frågeställningar, metodval, analysförfarande, resultat och slutsatser. I övrig är ni fria att bygga ut er presentation som ni själva önskar.

Vidare förbereder sig varje par för att opponera på ett annat examensarbete, där fokus bör ligga på hur examensarbetet olika delar harmonierar gentemot varandra allt ifrån yttre och inre struktur, innehåll och förmåga att formulera sig begripligt. Det senare bör dock inte blandas ihop med korrekturläsning. När det gäller stavfel, kommatering, etc. så kan det med fördel noteras på ett separat papper som överlämnas till författarna att i lugn och ro korrigera. Det centrala vid en opponering är alltså att undersöka examensarbetets olika delar och hur de hänger ihop. Ni förväntas exempelvis undersöka om syfte och frågeställning/är svarar mot den undersökning som har gjorts. Ni bör fundera om litteraturvalet är relevant för forskningsfrågan, eller om något ovidkommande har smugit sig in som inte hör dit. Vidare bör ni ta ställning till om den metod som har använts är relevant för undersökningen. Ni kan även fundera på om metoden har använts på ett fullgott sätt eller om det saknas någon beståndsdel som är väsentlig för undersökningen. Vidare bör ni ta ställning till om resultat av undersökningen är rimlig, eller om författaren har dragit för långtgående slutsatser. Ni kan också värdera författarnas analys och fundera över om de kanske har missat att presentera viktiga resultat. Sedan är det lämpligt att se över hur de olika delarna harmonierar och bildar en röd tråd. Notera det som är otydligt eller oklart och fundera på hur detta kan tydliggöras. Därefter görs en översyn av hur examensarbetet fungerar rent språklig. Ni kan exempelvis fråga er med vilka retoriska medel och stilistiska grepp som författarna har använt för att nå ut till sin läsare, eller om det brister och vad det kan bero på. Till detta område hör även att värdera referenshanteringen, litteraturlista, innehållsförteckning och citering, som förväntas vara korrekt och konsekvent använd i alla delar. Slutligen ska ni sammanfatta examensarbetets förtjänster och brister. Det betyder att ni ska uppmärksamma både det som är bra och det som brister i examensarbetet samt ge konstruktiva förslag och föreslå alternativa lösningar.

Seminariet

Vid seminariet är det examinator som är ordförande/seminarieledare. Seminariet inleds med att författarna presenterar sitt examensarbete under ca 10–15 minuter. Taltiden ska fördelas jämt mellan författarna. Därefter tar opponeringen vid, där varje arbete ägnas ca 20–30 minuter. Avslutningsvis samtalar examinator och författare enskilt i ca 10–15 minuter om betyg och eventuella förändringar som krävs för att uppnå godkänt betyg. Dessa förändringar ska inte vara av större omfattning än att det kan åtgärdas under kommande arbetsvecka.

Utgångspunkten vid seminariet ska vara att i en positiv och god anda skapa tillfällen till intressanta och konstruktiva diskussioner, som bidrar till att författarna kan förbättra sitt examensarbete. Det bygger på att opponenter har gjort ett gott förarbete och kan lyfta intressanta frågor till diskussion som författarna ges utrymme att bemöta. Övriga deltagare vid seminarierna förväntas också delta aktivt under någon del av seminariet. Det är examinator som avgör när under seminariet de finner det lämpligt att bjuda in övriga deltagare. För att ni alla ska kunna bidra på ett meningsfullt sätt vid seminariet bör ni ha läst/ögnat igenom allas examensarbeten för att få en uppfattning om vad de handlar om. Sannolikheten är stor att ni redan har en del kunskap och erfarenhet kring de olika ämnesområden som omfattar examensarbetena, vilket gör att ni utan att vara helt insatta i det specifika examensarbetet ändå kan reflektera och ställa intressanta frågor och på så sätt bidra till intressanta diskussioner och förbättringar av examensarbetet.

Efter seminariet

Efter framläggning och opponering ska ni inom en vecka revidera examensarbetet utifrån de kommentarer som ni har fått av examinator och opponenter. När ni är klara med revideringen skickar ni examensarbetet åter till examinator samt till dennes urkundsadress. När ni har fått godkänt av examinator ska examensarbetet lämnas in utskrivet ensidigt till administratören. Arbetet ska även vara försett med framsida/titelsida och biblioteksblad. Efter seminariet ska ni även lämna in Ladokbladet till administratören, vilket ska vara ifyllt och ha underskrifter från handledare och examinator. Mallar för framsida/titelsida, biblioteksblad och ladokblad finns på hemsidan. Där finns även manusanvisningar. Om ni vill publicera ert examensarbete elektroniskt så följ bifogad länk, där finns tydliga anvisningar hur ni ska gå tillväga.

<http://www.ep.liu.se/exjobb/index.sv.asp>.

Provkoder

UPS1 Uppsats 15 hp U-VG

RESP Respondentskap 0 hp U-G

OPPO Opponentskap 0 hp U-G

OBL1 Sammanställning av litteratur

Betyg

På kursen ges betyget Väl godkänd, Godkänd eller Underkänd

Betygskriterier

För betyg Godkänt krävs att den studerande kan:

- formulera en ämnesdidaktisk problemställning
- sammanställa, jämföra och granska forskning inom området
- identifiera, välja och granska nationella såväl som internationella vetenskapliga texter som är relevanta för problemställningen
- motivera syfte, avgränsningar, urval och perspektiv för arbetet
- presentera och försvara sitt vetenskapliga arbete
- kritiskt granska och diskutera ett annat vetenskapligt arbete
- organisera ett material i en väldisponerad text, med logisk struktur och i en språklig form som passar för sammanhanget

För betyg Väl Godkänt krävs att den studerande förutom att ovanstående kriterier är uppfyllda, även:

- att den studerande i en väl disponerad och språkligt korrekt text på ett självständigt, kritiskt och problematiserande sätt uppvisar kopplingar eller skillnader mellan teoretisk ämnesdidaktik och forskningsbaserad kunskap
- visar att den studerande kan röra sig mellan olika teorier, ser samband och lyfter upp
- specifika ämnesdidaktiska problem på en generell teoretisk nivå
- uppvisar stor säkerhet och självständighet och hög grad av kunskap om det undersökta området
- uppvisar ett arbete som är noggrant utfört i varje del

Exempel på handlingar som kan leda till underkänt:

- bristande förmåga avseende språk, källhantering och annan formalia
- uppvisar prov på allmänt tyckande utan förankring i forskning
- mängden egentext är påfallande liten i förhållande till hela texten

Momentschema

Vecka	Innehåll	Studentanvisningar
Vecka 3 Senast måndag 13 januari	Förarbete: Bilda par Skissa på ämnesområde	Para ihop er och bestäm er för något område eller någon fråga som ni skulle vilja skriva ert examensarbete om. Skicka ett mejl till Helen Winzell (helen.winzell@liu.se) senast måndag 13 januari där ni anger era namn och det område som ni skulle vilja skriva om. Detta är nödvändigt för att koppla ihop lämpliga handledare till respektive ämnesområde.
Vecka 4 Måndag 20/1 kl. 8-10, Formgivningssal 1 (2233), plan 3 Key-huset	Introduktion: Genomgång av kursens upplägg, innehåll, mål, obligatoriska moment, föreläsningar m.m. Tilldelning av handledare <i>Helen Winzell</i>	Inför introduktionen: Läs studiehandledningen, finns i Lisam. Efter introduktionen: Läs anvisad litteratur. Artiklar finns utlagda i Lisam. Påbörja därefter arbetet med att sammanställa en skriftlig redovisning utifrån angivna anvisningar.
Vecka 4	Inläsning, sökning och sammanställning Kontakt med handledare	Läs anvisad litteratur med fokus på det område som ni själva kommer att skriva inom. Artiklar finns utlagda i Lisam. Sök också minst en artikel eller bok som är relevant för ert valda ämne. Påbörja därefter arbetet med att sammanställa en skriftlig redovisning utifrån angivna anvisningar. Kontakta er handledare för att börja diskutera ert arbete och lägga upp en tidsplan. Skicka er uppsatsplan/skiss till handledaren.
Vecka 4 Onsdag 22/1 kl.15-17 i Bildsal 2 (4257), plan 4, Key-huset	Grupphandledning: Uppföljning av föreläsning: Vad är en konsumtionsuppsats? <i>Helen Winzell</i>	Se föreläsning: Vad är en konsumtionsuppsats? Förbered frågor.

Vecka 5 Tisdag 28/1 kl.13-15 Formgivningssal 1 (2233), plan 2, Key-huset	Grupphandledning: Uppföljning av övriga föreläsningar. <i>Helen Winzell</i>	Se övriga föreläsningar. Förbered frågor.
Vecka 5 Fredag 31/1 kl. 13-15 Formgivningssal 1 (2233), plan 2, Key-huset	Obligatoriskt seminarium: Redovisning av litteratur-sammanställning <i>Helen Winzell</i>	Presentera litteratursammanställningen. Redogör kortfattat för vad det är för kunskap som kommit fram ur arbetet med sammanställningen. Delge vad du har lärt dig som är nytt? Formulera en fråga som anknyter till sammanställningen och som ni vill diskutera vid seminariet.
Vecka 4–13	Individuell handledning	Det är ni som tar kontakt med handledaren och bestäm tid för handledning. Kom överens om när ni ska skicka in skisser och texter för att handledaren ska hinna förbereda sig. Skriv och bearbeta uppsatsen.
Vecka 11	Handledare granskar uppsatsen i sin helhet och ger klartecken om uppsatsen är klar för framläggning eller inte.	Skicka uppsats med text i alla delar till handledaren för granskning. Ev. bearbetning av uppsats.
Vecka 12	Inlämning av uppsats (senast fredag kl. 12.00) Kursansvarig sammanställer schema och skickar snarast ut till aktuella deltagare.	Skicka uppsats till kursansvarig, efter handledares godkännande. Seminarieversion av uppsats skickas till examinator och opponenter när schema levererats av kursansvarig.
Vecka 13 Måndag 23/3 kl.10-12 i Bildsal 2 (4257), plan 4, Key-huset	Seminarium: Inför framläggning och opponering	Förbered frågor
Vecka 13	Framläggning och	Se anvisningar i studiehandledningen.

Fredag 27/3	opponering	<i>Ett separat schema presenteras under kursen.</i>
Vecka 14	Slutlig inlämning av uppsats	Ta kontakt med kursadministratör och lämna in den slutliga versionen av uppsatsen samt ifyllt Ladok-blad.

Obligatorisk litteraturförteckning

Damber, Ulla & Lundgren, Berit (2013) "Från färdighetsträning till kritisk literacy". I Svenskläraryrskriften 2013 Svenskläraryrskriften 236. Natur & Kultur. Malmö.

Ekvall, Ulla & Nilsson-Skäve, Åsa (2014) "Köttbulle betyder köttbulle. Boksamtal och kritisk litteracitet i ett flerspråkigt klassrum. I (red) Peter Andersson, Per Holmberg, Anna Lyngfeldt, Anna Nordenstam och Olle Widhe. *Mångfaldens möjligheter. Litteratur- och språkdidaktik i Norden*. Repro Lorensberg, Göteborg.

af Geijerstam, Åsa (2014) "Vem gör, vem är och vem upplever? En analys av processer och deltagare i tidigt narrativt skolskrivande". I (red) Peter Andersson, Per Holmberg, Anna Lyngfeldt, Anna Nordenstam och Olle Widhe. *Mångfaldens möjligheter. Litteratur- och språkdidaktik i Norden*. Repro Lorensberg, Göteborg.

Hagberg Persson, Barbro (2008) "Elevers muntliga språkbehärskning i tidiga skolår". Hur kan muntliga färdigheter observeras, diagnosticeras och prövas I: SmDi 2008 Sjätte nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning – muntlighetens möjligheter – retorik, berättande, samtal Uppsala 27-28 november 2008.

Jönsson, Karin & Jennfors, Elisabeth (2016) Ett kritiskt språk- och kunskapsperspektiv. Skolverket. Stockholm. https://larportalen.skolverket.se/#/modul/5-las-skriv/F%C3%B6rskoleklass/005_Kritiskt-textarbete/del_01/

Myhill, Debra, Jones, Susan, Lines, Helen, Watson, Annabel (2015) "Playing with Language. – Grammar as a Resource for Writers". I (red) Bergh, Netslog, Ewa. Larsson, Nils. Svenska - ett inkluderande ämne. Svenskläraryrskriften 2015. Svenskläraryrskriften 238. Natur & Kultur. Malmö.

Nyström Höög, Catarina (2008) "Avtryck av arbetsprocessen – webbtexter som inspiration till insändare i skolår fem ". I: SmDi 2008 Sjätte nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning – muntlighetens möjligheter – retorik, berättande, samtal. Uppsala 27-28 november 2008.

Olin-Scheller, Christina, Tengberg, Michael, Lindholm, Anna (2015) "Lässtrategier i rörelse. Att undervisa om elevers tolkade läsförmåga". I (red) Jönsson, Maria, Öhman, Anders. Litteratur och läsning. Litteraturredidaktikens nya möjligheter. Studentlitteratur. Lund.

Westlund, Barbro, Björkman, Sirpa-Liisa, Olin-Scheller, Christina (2016) *Att läsa och förstå. Läsförståelse av vad och för vad?* Skolverket. Stockholm. <https://www.skolverket.se/getFile?file=3694>

Wiksten-Folkeryd, Jenny (2014) "Hjärtan, hjul och himlakroppar. Innehåll i elevers sakprosatexter på lågstadiet". I (red) Peter Andersson, Per Holmberg, Anna Lyngfeldt, Anna Nordenstam och Olle Widhe. *Mångfaldens möjligheter. Litteratur- och språkdidaktik i Norden*. Repro Lorensberg, Göteborg.

Läslogg

Ordet logg avser vanligen en dagbok som förs på fartyg över viktigare händelser under resan.

Ordet används här i överförd mening som beteckning för dagböcker, tankeböcker eller arbetsjournaler som studenten skriver för att få en fördjupad insikt och översikt kring det de läser.

En läslogg handlar om vad som händer och har hänt i läsarens medvetande i samband med läsningen, vilka tankar som texten har väckt, vad man vill återvända till eller vad man behöver fundera över. Läsloggen avspeglar med andra ord ett möte mellan texten och dess författare och mötet mellan läsaren och hans/hennes erfarenheter, kunskap och förståelse.

När du skriver läslogg kan du börja med att notera vilken typ av text du har läst, artikel eller bok samt författare, rubrik och år då texten gavs ut.

Skriv därefter kortfattat och i koncentrerad form ner det mest intressanta från den text du har läst. Det kan exempelvis ta sin grund i textens utgångspunkt/perspektiv, frågeställning/ar, metod, teoretisk grund och resultat.

Du kan också skriva in citat som du anser vara exempelvis tilltalande, störande, intressanta, förvirrande eller provocerande.

Det nedskrivna i läsloggen kan också med fördel kombineras med egna reflektioner kring det lästa och metatext hur ni har läst texten. Detta kan bestå av kommentarer, associationer, slutsatser, frågor som man vill ställa, kritik som man vill framföra, beröm man vill ge, svårigheter som man stöter på eller jämförelser som man gör.

Till sist:

Läsloggarna är även utmärkta att använda som utgångsläge för samtal och diskussion vid seminarierna, där eventuella funderingar och frågor kan lyftas och problematiseras.

Komplettera gärna din läslogg efter seminariet genom att kommentera hur diskussionen möjligen förändrat eller fördjupat din förståelse och kunskap.

Lathund, opponering

En bra konsumtionsuppsats skall visa på god tankereda och vara sammanhållen, konsekvent och välskriven. Det skall finnas en röd tråd i arbetet. Man skall kunna följa hur författaren tänkt kring val och kring eventuella problem som kan ha uppstått vid genomförandet. Det är också angeläget att kunna bedöma tillförlitligheten i resultaten.

Granskningen av konsumtionsarbetet bör alltså koncentreras till arbetets relevans, innehåll och struktur och inte fastna i detaljer och formaliteter. Här följer några exempel på hur granskningen kan genomföras.

Obs! Nedanstående är endast ett stöd för opponering och ska inte följas slaviskt.

1. Syfte, problemformulering och disposition

Är syftet med arbetet tydligt?

Finns det tydliga problemformuleringar/frågeställningar som naturligt följer på syftesformuleringen?

Harmoniserar rubrik och underrubrik med uppsatsens innehåll?

Är rubrikerna i uppsatsen rimliga och informativa?

Förblir problemformuleringen/frågeställningarna ”den röda tråden”?

Finns det onödiga utvecklingar?

Finns det delar som du tycker är onödiga? Saknar du något?

Är uppsatsen begriplig? Finns det några oklara delar? Utmärks framställningen av klarhet, saklighet och logisk stringens?

2. Tillvägagångssätt, urval och genomförande

Framgår det var och hur litteraturen har samlats in?

Framgår det hur informationssökningen har gjorts?

Beskrivs urvalsprocessen?

Beskrivs analysprocessen?

Finns det en självvärdering som synliggör författarnas arbetsinsats avseende litteratursökning, analysarbetet, författandet samt samarbetet mellan författarna?

3. Material, värdering, argumentering, slutsatser, resultat och sammanfattning

Visar redovisningen av forskningsläget m.m. att författarna behärskar sitt ämne?

Använder författaren referatmarkörer (hänvisning till den som skrivit referatobjektet, ex: ”enligt författaren...”, ”författaren hänvisar till...”)?

Saknas hänvisning till väsentlig litteratur?

Värderar författarna litteraturen?

Har författarna ett kritiskt förhållningssätt till sitt material?

Tar författarna upp olika teorier och förklaringar inom forskningsområdet?

Är sakpåståenden tillräckligt väl underbyggda?

Är det bra argument som författaren har? Håller du med författaren?

Är argumenteringen logisk och hållbar?

Gör författaren rimliga tolkningar?

Förstår du vad författaren själv tycker och tänker?

Är de slutsatser författarna drar rimliga?

Stämmer slutsatsen med undersökningen?

4. Vilka sakliga oklarheter och felaktigheter finns i uppsatsen?

Finns det några oklarheter som behöver förtydligas?

Är fakta korrekta? Är fakta noggrant hanterade?

5. Fotnoter, käll- och litteraturförteckning

Vad finns att säga om uppsatsens akribi, d.v.s. formaliafrågor? Är t.ex.

innehållsförteckningen, notapparaten och käll- och litteraturlistan, korrekt uppställd?

Vad finns att säga om citatteknik, redovisning av tabeller, nothänvisningar, etc.?

6. Är språkbehandlingen god?

Gå inte in i detalj, utan fokusera på återkommande felaktigheter eller störningar i texten.

Rättningar av formalia överlämnas lämpligen på separat stencil till författaren, vilket är värdefullt så denne kan göra korrigeringar i lugn och ro innan slutversionen lämnas in.

7. Slutkommentar

Slutkommentaren ska vara väl balanserad där konsumtionsarbetets förtjänster och brister lyfts fram i en positiv anda. Det betyder att det som är bra i konsumtionsarbetet ska få lika stort utrymme som brister. Kritiken ska vara konstruktiv med förslag på alternativa lösningar.

Policy rörande fusk och plagiat

På senare år har det inom lärarprogrammets olika delar lagts ökad vikt vid vetenskapligt skrivande. Uppsats- och rapportskrivande återkommer därför som ett centralt moment i många kurser. Tyvärr har det parallellt med denna utveckling också skett en ökning av antalet fall av uppsatsplagiat, både inom universitetet och i skolan, vilket bland annat kan hänföras till tillgängligheten av olika former av hemsidor och färdiga uppsatser på Internet.¹

Den definition av fusk och plagiat som Linköpings universitets disciplinnämnd utgår ifrån finns i Högskoleförordningen (10 kap. 1 §):

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som

1. med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när studieprestation annars skall bedömas.²

Enligt Hult och Hult (2003) är fusk och plagiat en medveten handling, men det finns däremot inga objektiva kriterier för vad som räknas som sådant. Det beror helt enkelt på i vilket sammanhang denna handling företagits, och vilka instruktioner läraren gett.³

När vi på lärarutbildningen ska bedöma vad som är plagiat utgår vi från vad universitetets disciplinnämnd bedömt vara plagiat i några tidigare fall, och det visar sig att detta stämmer väl överens med vad lärare och studenter vid universitetet anser vara plagiat/fusk.⁴ Givet ovanstående definition av fusk och plagiat kan säkert många ”snedsteg” vara gränsfall, men i följande stycke räknar vi upp de handlingar som vi anser bryter mot vetenskaplig kod såväl som universitetets regelverk.

Ett plagiat är något som studenten 1. *inte har skrivit själv*, utan som har tagits från någon annan författare, antingen genom att skriva av eller att kopiera från en källa, t.ex. en bok, artikel eller hemsida, och som 2. *saknar en ordentlig källhänvisning* som visar var det avskrivna/kopierade har sitt ursprung. Det står naturligtvis studenten fritt att referera och citera källor, det ska man göra i en vetenskaplig uppsats, men det måste klart framgå vilka dessa källor är. Studenten måste ge originalkällorna erkännande för den information som de står för. Nu ska detta inte överdrivas genom att ha en not eller parentes efter varje ord eller mening, utan man kan samla ihop flera källhänvisningar i samma not/parentes efter ett kortare avsnitt. Dock ska man alltid ha en källhänvisning med sidor direkt efter ett citat.

Långa stycken av en uppsats utan källhänvisningar leder till misstanke om plagiat, t.ex. att uppsatsen skulle vara tagen från någon databas på Internet. Bland de uppsatser som blivit fällda för plagiat i disciplinnämnden kan man notera att där nästan helt saknas

¹ Se t.ex. DN 2005-06-07, www.dn.se/DNet/road/Classic/article/0/jsp/print.jsp?&a=424862, 2005-06-08;

Lärarnas tidning nr. 16 2005.

² Citerat i Hult, Åsa och Håkan Hult. 2003. *Att fuska och plagiera – ett sätt att leva eller ett sätt att överleva?* CUL-rapporter nr. 6. Linköping: Linköpings universitet, s. 11.

³ Hult och Hult 2003 s. 11.

⁴ Se Hult och Hult 2003 s. 29, 33.

källhänvisningar, och de få som finns är ofta vilseledande, d.v.s. de leder till fel källor. Som verktyg för att komma tillrätta med plagiat använder vi oss i vissa kurser av databasen URKUND, till vilken studenten ska skicka sin examinations- och/eller fördjupningsuppgift.⁵ Denna nättjänst kan dock inte svara på om en text är plagierad eller ej, men visar på delar av texten som bör kontrolleras för att kunna avgöra om det rör sig om plagiat.

Kunskapssyn, lärande och didaktik

Till sist kan det vara på sin plats att koppla frågan om fusk och plagiat till kunskapssyn och lärande. Plagiat är ett uttryck för att studenten fokuserar på att klara kurser och få betyg på ett felaktigt sätt. För den student som i första hand vill *lära sig* blir examinationstillfället ett lärtillfälle.⁶ För alla studenter och kanske speciellt blivande lärare, bör bildning gå före utbildning, och sett från den synvinkeln är själva *skrivprocessen* något av det mest lärorika man kan ägna sig åt.

Ökningen av uppsatsplagiat i skolan ställer också nya krav på dem som läser på lärarprogrammet. Mycket talar för att dagens och framtidens lärare behöver vara kompetenta användare av informations- och kommunikationsteknik och dessutom goda vetenskapliga skribenter och stilister, bl.a. för att kunna känna igen och stävja olika former av plagiat. Men lärare behöver även omfatta och förmedla en kunskapssyn där skrivande som process och lärtillfälle betonas.

⁵ URKUND är en skandinavisk databas och nättjänst för att motverka plagiat som har utvecklats i samarbete med pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet. För mer information, se www.orkund.se.

⁶ Hult och Hult 2003 s. 17.